

*Аналітик – завжди винахідливий,
хоча не кожна винахідлива людина –
талановитий аналітик*

Едгар Аллан По

ПЕРЕДМОВА

Для забезпечення ефективного функціонування підприємств в Україні потрібні фахівці, які озброєні найновішими методами дослідження господарської діяльності з метою виявлення можливостей і загроз зовнішнього середовища, виробничих і фінансових ризиків, ключових факторів успіху. Вони мають володіти відповідними загальними і фаховими компетентностями, зокрема знати сутність економічних явищ, їхні взаємозв'язки і взаємозалежності, а також уміти оцінювати досягнуті результати, визначати вплив факторів і виявляти резерви підвищення ефективності функціонування підприємств у конкурентному середовищі.

Дисципліна «Аналіз господарської діяльності» належить до циклу професійної підготовки освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю «Облік і оподаткування» і виконує такі основні завдання: підвищення рівня загальноекономічної й аналітичної підготовки фахівців; формування у студентів аналітичного мислення, вмінь і навичок використання аналітичних інструментів для об'єктивного оцінювання господарських ситуацій; опанування прийомами найповнішого виявлення і використання резервів поліпшення господарської діяльності суб'єктів господарювання.

Відповідно до зазначених завдань побудовано структуру підручника. Матеріал поданий у доступній формі, поділений на дванадцять розділів, які присвячені теорії та практиці аналізу ринкових можливостей, виробничих ресурсів, виробничого процесу, фінансового стану та фінансових результатів діяльності підприємства. Логіка подачі матеріалу спрямована на формування у широкого кола читачів чіткого уявлення про методика й організацію аналізу господарської діяльності підприємства в умовах конкурентного середовища.

У першому розділі охарактеризовано теоретичні основи економічного аналізу, зокрема основні категорії, види та елементи методики. Другий розділ висвітлює питання інформаційно-організаційного забезпечення аналізу господарської діяльності підприємства. В третьому – п'ятому розділах наведено інструментарій аналітичного дослідження (елементарні методи, методи факторного аналізу, евристичні методи) та його застосування в аналізі господарської діяльності підприємства. Загалом перші п'ять розділів підручника висвітлюють сучасний термінологічний апарат, формують уявлення про джерела інформації для аналізу господарської діяльності підприємства та озброюють арсеналом методів його здійснення.

В шостому розділі «Аналіз ринкових можливостей підприємства» описано процедуру дослідження привабливості ринку та конкурентоспроможності підприємства. Для його здійснення використовують як традиційний, так і сучасний аналітичний інструментарій, зокрема метод SWOT, метод Бостонської консалтингової групи, метод «Дженерал Електрик» – «МакКінсі» тощо. Виявлений ринковий потенціал підприємства дає можливість адаптуватися до змін ринкової ситуації, досягти переваг над конкурентами, пропонуючи кращий товар або знижуючи витрати. Сьомий – десятий розділи присвячені аналізу виробництва і реалізації продукції, ресурсного забезпечення та витрат підприємства як передумов забезпечення його конкурентоспроможності.

Аналіз використання фінансових ресурсів підприємства є основою успішного управління, яке спрямоване на досягнення стратегічних і тактичних цілей його діяльності. У десятому й одинадцятому розділах викладено методiku аналізу фінансових результатів і рентабельності діяльності підприємства. Завершальний розділ присвячений оцінюванню фінансового стану, який характеризує реальні й потенційні можливості підприємства формувати та залучати кошти, повертати борги і покривати збитки. Особливу увагу звернуто на причини зміни фінансових показників і дослідження тенденцій їхнього розвитку.

Автори підручника, маючи значний досвід викладання аналітичних та інших провідних дисциплін для студентів економічних спеціальностей Національного університету «Львівська політехніка», намагалися підійти до написання підручника дуже відповідально, з дотриманням встановлених вимог щодо змісту, композиції матеріалу і технічного оформлення.

В підручнику зроблено спробу реалізувати «інтерактивну» форму подання теоретичного матеріалу. До основних положень кожної теми сформовано міні-завдання, які акцентують увагу на головному, спрямовані на засвоєння необхідної інформації та набуття навичок самостійного отримання знань. Це дає можливість багаторазового звернення до тих теоретичних положень теми, виконання міні-завдань до яких викликає певні труднощі.

Наприкінці кожного розділу для оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу та його практичної апробації подано питання для поглибленої самоперевірки знань. Вони орієнтують читача на активну пізнавальну діяльність і самостійну творчу працю.

Теоретичний матеріал підручника проілюстрований розв'язаними типовими завданнями з аналітичними висновками до них, а також рекомендаціями щодо усунення виявлених недоліків чи поліпшення результатів господарської діяльності підприємства. Хід задачі супроводжують коментарі, які полегшують розуміння і сприяють закріпленню отриманих навичок. Таке поєднання теорії з практичними завданнями поглиблює знання і вміння фахівця, здатного не лише опанувати теорію економічного аналізу, а й застосувати її на практиці.

У підручнику автори представили навчально-методичний комплекс з дисципліни «Аналіз господарської діяльності», зокрема її структуру, а також компетентності та програмні результати, які може здобути студент під час засвоєння теоретичних знань і практичних навичок; рекомендації щодо проведення лекційних і практичних занять; виконання курсового проекту, розрахунково-графічної та контрольних робіт студентами денної і заочної форм навчання; організації самостійної позааудиторної роботи студентів та екзаменаційного контролю.

Наявність предметного покажчика основних термінів і понять з аналізу господарської діяльності, що використовуються в підручнику, полегшує орієнтацію в поданому матеріалі.

У бібліографічному списку наведена основна використана і рекомендована література для поглиблення знань з аналізу господарської діяльності підприємства.

Структура і зміст підручника відповідає навчальній програмі дисципліни «Аналіз господарської діяльності» і практикуму, виданому цим же авторським колективом¹.

Підручник буде корисний студентам, які навчаються у вищих навчальних закладах за спеціальністю «Облік і оподаткування» під час опанування дисципліни «Аналіз господарської діяльності», чи за іншими економічними спеціальностями, викладачам, економістам-практикам, усім, хто прагне поповнити свої знання з аналізу господарської діяльності; керівникам підприємств, які зацікавлені в успішному розвитку свого підприємства та зміцненні його конкурентної позиції.

¹ Кіндрацька Г. І. Аналіз господарської діяльності : практикум / Г. І. Кіндрацька, А. Г. Загородній, Ю. І. Кулиняк. – 2-ге вид., доопрац. і допов. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. – 156 с.